

zvláštního fondu (nadace a pod.) zřizuje; v prvním případě není třeba povolení politického úřadu, poněvadž takové stavby nemohou se dříve provést, až je příslušný vyšší politický úřad schválí; v druhém případě musí se vždy opatřiti povolení úřadů politických, poněvadž takové mosty spadají v tutéž kategorii jako ony, jež jednotlivci, obce, okresy atd. zřizují.

VI. Zákonná ochrana mostů.

1. Policejní silniční řády trestají každé úmyslné nebo nedostatečnou povinnou péčí způsobené poškození mostů, pokud se netrestá všeob. zákonem trestním, jako přestupek; mimo to musí vinník škodu svým činem způsobenou nahraditi (polic. silniční řád pro Čechy, Moravu, Bukovinu, Dalmacii, Gorici, Krajinu, Dolní Rakousy, Solnohrady, Štýrsko).

2. Zákon trestní:

a) Úmyslné poškození mostů bez ohledu na výšku škody tvoří zločin veřejného násilí (§ 85 lit. e) tr. z., § 362 lit. c) voj. tr. z.). Při tomto druhu zlomyslného poškození není třeba zjišťovati zvláštní nebezpečnost (roz. ze dne 16. prosince 1882 č. 9134 a 11.569 sb. č. 506).

b) Ten, kdo jakýmkoli ze zlomyslnosti podniknutým jednáním nebo schválným zanedbáním povinností ve příčině mostu jemu příslušejících nebezpečí pro život, zdraví nebo tělesní bezpečnost lidskou nebo ve větší míře pro cizí majetek přivodí, dopouští se rovněž zločinu veřejného násilí (§ 87 tr. z., § 364 voj. tr. z.).

c) Krádež na mostech tvoří bez ohledu na obnos zločin (§ 175 lit. b) tr. z., § 463 lit. c) voj. tr. z.).

d) Zlomyslné strhnutí nebo poškození mostu tvoří přestupek proti veřejným ústavům a zřízením (§ 318 tr. z.); dle voj. tr. z. přečin (§ 318).

e) Každé zaviněné opomenutí ve smyslu § 335 tr. z. ohledně mostu, které způsobilé jest nebezpečí pro život, zdraví nebo tělesní bezpečnost přivéstí nebo zvětšiti tvoří přečin (§ 337 tr. z., § 601 voj. tr. z.).

f) Jednání a opominutí proti bezpečnosti života ve příčině mostů se strany osob k tomu zřízených, které se však na zlomyslnosti nezakládají, trestají se vězením od 3 dnů do 3 měsíců, po případě 8 měsíců (§ 432 tr. z., § 703 voj. tr. z.).

g) Jízda s pochodněmi po mostě dřevěném tvoří přestupek proti bezpečnosti cizího majetku. Trest: pokuta 50 zl. až 500 zl. (§ 454 tr. z., § 726 voj. tr. z.).

Dle osnovy nového trest zákona dopouští se přestupku, kdo ve příčině dopravy po mostech jedná proti nařízením v zájmu tělesné bezpečnosti vydaným (§ 489 osn.).

Mrtvoly (pohřbívání jich).

Pohřbívání mrtvol mělo za starých dob — zvláště se stanoviska náboženského — veliký význam; proto poskytla též státní správa některým církvím a náboženským společnostem obsáhlý vliv na pochovávání mrtvol, neboť každá církev šetří při něm zvláštních pohřebních obřadův. Ovšem s druhé strany musí stát z ohledu zdravotně policejního přísně dohlížeti na pochovávání mrtvých, obmezuje takto částečně náboženské zvyky, částečně je naprosto zakazuje. Dále má též státní správa o to péči míti, aby k vůli bezpečnosti života nebyli pohřbíváni snad zdánlivě mrtví. Se strany státu byla tudíž stanovena tato opatření ochranná:

I. Ohledání mrtvol. To záleží v prohlédnutí mrtvoly a jest:

1. opatřením policejním, jímž se postaví na jisto:

- a) nemoc, zvláště, nesešel-li zemřelý způsobem násilným ze světa,
- b) není-li tu nebezpečí nákazy, a
- c) zdali smrt skutečně nastala.

Na obcích jest tedy, aby staraly se o ohledání mrtvol; tuto službu zastává pak lékař obecní neb obvodní. Je-li se obávati nebezpečí nákazy, nutno, aby na rozkaz lékařův spálilo se ložné i lněné prádlo, dále i šatstvo, které nosil zesnulý. Mrtvoly, jež rychle podléhají hnilobě, buďtež okamžitě z domu odstraněny.

2. Soudní ohledání.

Vyskytnou-li se při ohledání mrtvoly příznaky násilné smrti, nechať lékař ohledávající zařídí soudní ohledání a to zvláště, je-li tu podezření, že nepřirozená smrt má svůj původ v trestním činu. Politický úřad má povinnost, aby, pak-li arci pro nebezpečí z průtahu dle trestního řádu nezastupuje soud vyšetřující, případ ten neprodleně příslušnému soudu trestnímu za příčinou úředního jednání oznámil (§ 2 nař. ze dne 28. ledna 1855 č. 26 ř. z.). Toto oznámení odpadne, pakli se ohledáním mrtvoly na jisto postaví, že smrt nastala náhodou nebo samovraždou. Ostatně jest zůstaveno na vůli politickému úřadu, aby při všech případech smrti, při nichž nemá dle stávajících předpisů otevření mrtvoly soudem nastati, nařídilo toto, kdykoliv je za nutné pokládá z veřejných důvodů. Soudní ohledání mrtvoly záleží v otevření mrtvého, které vykoná soudní neb okresní lékař za intervence příslušného soudu nebo politického úřadu; budiž pak předsevzato:

- a) jestliže někdo zemřel kratší nebo delší dobu po utrpění zevnějšího násilí (úderů, ran a j.),
- b) dokoná-li někdo, poživ pokrmu nebo nápoje, krátce na to za příznaků otravy,
- c) při všech osobách, které mrtvy nalezeny byly, a při kterých zevnější známky svědčí o tom, že nezemřely smrtí přirozenou,
- d) při novorozených dětech, jež mrtvy nalezeny byly,
- e) je-li tu podezření pochybeného lékařského ošetřování a j. (výnos min. ze dne 28. ledna 1855 č. 26 ř. z.).

Též ve případech, kde je pravděpodobna sebevražda, nesmí se opomenouti pytvání, závisí-li nárok vdovy neb sirotek po státním úředníku na zaopatření od zjištění sebevrahovy nepřičetnosti.

II. Pohřbívání mrtvol.

1. Doba, ve které mrtvolu jest pohřbíti, nesmí se prodloužiti přes zákonnitou lhůtu 48 hodin a zvláště ne v těch případech, kde zdravotní ohledy vyžadují rychlejšího pochování (nař. dolnorak. vlády ze dne 21. února 1845 č. 5370); nikdo však nesmí býti pohřben z pravidla před projitím 48 hodin. Toliko zemřelí epidemickou nemocí mohou se pochovati před uplynutím 48 hodin, nikdy však před 24. hodinou, což zvláště tenkrát se připouští, nalezá-li se mrtvola v těsném obydlí a nemožno-li ji oddělit.

2. Pro vystavování mrtvol vydána jsou zvláštní zákonná ustanovení mající za účel, aby za nakažlivých nemocí nerozšířila se nákaza, pročež dlužno při řádění epidemie zcela upustiti od vystavení, a též i vykropení v kostele musí se zanechat (výn. min. ze dne 8. října 1853

č. 12.773). Obvyklé fotografování mrtvol obmezeno jest zvláštními předpisy v tom směru, že mrtvola nesmí se za žádnou cenu donášeti do atelieru fotografického a že za panování nakažlivých nemocí vypodobnění musí přestati.

3. Uschování popelu mrtvoly (spalování mrtvol):

Následkem žádosti jisté vdovy, aby jí bylo dovoleno, urnu s pozůstatky popelu mrtvoly svého chotě v cizině v ústavu spalovacím spálené ve svém soukromém bytě chovati, došla otázka o schování popelu mrtvol zásadného rozřešení. Řečené žádosti totiž ministerstvo vnitra dohodnuvši se s ministerstvem kultu a spravedlnosti nevyhovělo z tohoto důvodu: Se stanoviska policejné zdravotního nedalo by se nic namítati na základě dobrého zdání vydaného nejvyšší zdravotní radou o této žádosti proti uschování popelu mrtvol náležitě spálených v urnách v obydlí soukromém; než musila nezbytně tato odborná rada udělujíc takovéto povolení vysloviti vážné námitky, že se nakládání s těmito neškodnými ostatky mrtvol umísťováním jich v soukromých příbytcích odnímá veřejnému zdravotně policejnému dozoru. Se stanoviska zájmů kultu byla k platnosti přivedena zásada, že ukládání mrtvol a pozůstatků z nich jest záležitostí rázu veřejného a že zákonným předpisům o tom za základ není položeno pouze zdravotně policejní hledisko. Vodítkem při vydání těchto předpisů byly především náboženské názory, dle nichž pochovávání mrtvol a zbytků jejich má se díti v posvěcené zemi.

4. Umrličí komory.

Již od nejstarších dob byla při každém kostele zřízena prostranná umrlčí komora, kdež se ukládaly ony mrtvoly, které nemohly se ponechat v domácnostech. Aby se pak i zde předešlo nebezpečí, by nebyli pochováni lidé jen zdánlivě mrtví, bylo nařízeno, aby se stavěly umrlčí komory z kamene, aby byly opatřeny kamny, by se takto zamezilo zmrznutí zdánlivě mrtvého v zimě, aby se nad mrtvolou upevnila šňůra vedoucí do příbytku nejbližšího obyvatele, aby v noci byla komora osvětlena a aby bylo lze snadno otevřítí dvéře její (dv. d. ze dne 22. prosince 1796 a ze dne 25. února 1797 sb. pol. z., sv. 10, č. 32). Všeobecně nyní usiluje se o odstranění jednotlivých komor umrlčích, které se zvláště ve středu větších měst nalézají, z důvodů zdravotních, a zřizují se na jich místě ústřední umrlčí síně na hřbitovech.

5. Doprava mrtvol.

Politické úřady I. instance (okresní hejtmanství, ve městech se zvláštním statutem magistráty) udělují povolení ku převezení mrtvol. Toto povolení záleží v udělení průvodního listu umrlčího; úřad jmenovaný má povinnost, oznamovati jednotlivé případy příslušné vládě zemské. Za vydání průvodního listu třeba žádati ve všech případech, kdykoli se jedná o pohřbení na jiném hřbitově nežli na tom, ku kterému zesnulý náleží. Převezení mrtvoly budiž odepřeno, je-li jim na základě výsledku příslušného lékaře úředního ohroženo veřejné zdravotnictví a zdraví osob při dopravě zaměstnaných. Při každém převezení mrtvoly nařídí se opatření policejné zdravotního rázu přiměřená tomu kterému případu, nad jichž šetřením bedlivě se bdí. Celá řada zvláštních předpisův jest o uložení do rakev a zaobalení mrtvol za příčinou dopravy, které mají na zřeteli konservování mrtvoly. Trvá-li doprava 24 hodiny, vložíž se mrtvola ve dvojí rakev, a tato dvojí rakev musí se nad to vložit do dřevěné bedny (výn. stát.

min. ze dne 18. března 1866 č. 1452 a min. vnitra ze dne 3. srpna 1871 č. 9404). Při dopravě mrtvol po drahách jest nad to šetřiti § 42 a 43 nového dopr. řádu. Mrtvola má míti povždy průvodčího; dráha nesmí přijati mrtvolu bez předepsaného průvodního listu umrlčího. Kdo dopravuje mrtvoly pod nepravým ohlášením (deklarací), musí kromě doplatku ku zkrácenému nákladu z místa odjezdu do místa určení čtyřnásobný tento poplatek zapraviti jakožto konvenční pokutu. V 6 hodinách po příjezdu vlaku do stanice určené musí se mrtvola odnésti, jinak bude dle nařízení místního úřadu stranou uložena (nař. min. obch. ze dne 10. června 1874, č. 75 ř. z.). Povolení ku dopravě mrtvol z ciziny udílějí generální konsuláty a konsuláty (výn. ze dne 6. června 1893 č. 35711).

Kruhy, které zastupují zdravotní zájmy, brojí proti nádherným vystavováním mrtvol a průvodům pohřebním, zvláště ve velkých městech konaným, a to plným právem, neboť tím se rozšiřují nakažlivé a epidemické nemoci. Snaží se tyto orgány o to, aby všude byly zřízeny ústřední umrlčí síně na hřbitovech, aby ihned po úmrtí každá mrtvola do této síně se dopravila a odtud aby pohřeb se konal. Též přívrženci spalování mrtvol zjednávají si více a více půdy, ježto za spalování mrtvol přimlouvá se netoliko veřejný zdravotní zájem, nýbrž i ta okolnost, že obecní správy jsou ušetřeny velkého a nákladného břemene zřizovati dostatečná pohřebiště.

III. Vykopávání mrtvol. Viz čl. »Hřbitovy«.

IV. Ustanovení trestního zákona.

1. Kdo poškozujíc pohřebiště určená pro lidské mrtvoly zlomyslně nebo svévolně, neoprávněně hroby otevírá, nebo z jiných míst uschovacích lidské mrtvoly nebo jednotlivé části jejich o své ujmě odnáší neb konečně s mrtvolami lidskými zle nakládá, dopouští se přečinu proti veřejnému pokoji a pořádku (§ 306 tr. z., § 563 voj. tr. z.). (Bližší viz ve čl. Hřbitovy.)

2. Každý ohledač mrtvol má povinnost, aby každý případ smrti, který vzbuzuje podezření zločinu, přečinu nebo vůbec poranění jinými způsobeného, úřadu neprodleně udal. Opomenutí takového udání jest přestupkem proti bezpečnosti života. (Pokuta 10 až 100 zl.) (§ 359 tr. z., § 628 voj. tr. z.)

3. Kdo, prohlédnuv mrtvolu, dobu, kdy dotčená osoba zemřela, nesprávně udá a tím způsobí, že zemřelý dříve jest pohřben nebo pytván, než jest předepsáno pro pochování nebo pytvání zdánlivě mrtvého, dopouští se přestupku. (Trest: tuhé vězení 1—6 měsíců.) (§ 375 tr. z., § 643 voj. tr. z.)

Osnova nového trestního zákona obsahuje ještě další ustanovení na ochranu života, zdraví a tělesné bezpečnosti; zvláště hrozí osnova vazbou nebo pokutou peněžitou až do 300 zl. tomu, kdo jedná proti nařízením vydaným o ohledání mrtvol, kdo dobu nastalé smrti člověka vědomě nesprávně udá a tím přivodí nebezpečí dřívějšího pochování nebo pytvání, kdo jedná proti nařízením co do času, místa a způsobu pohřbívání, uchování, vystavování, převezení nebo vykopání mrtvol nebo otevíření mrtvol nebo hrobů (§ 404, osnovy).

Mýta.

Zapravování poplatků (mýt) za užívání silnic, mostů a převozů, zejména zvířaty tažnými a soumary, upraveno jest četnými zákonnými předpisy.